

**СТОЙНА ПОРОМАНСКА – НОВОГРЪЦКИЯТ ЕЗИК В
БЪЛГАРИЯ. ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА –
Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΣΤΗ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ.
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ**

Владимир Влагов

Сборникът „Новогръцкият език в България. Теория и практика – Η νεοελληνική γλώσσα στη Βουλγαρία. Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση“¹ обхваща 26 статии, доклада и съобщения, публикувани в престижни национални и международни издания или изнесени на национални и международни научни форуми през периода 1985–2004 г. Статиите и докладите са свързани с историята на гръцкия езиков въпрос, методическите проблеми на обучението по чужд език и по-конкретно на новогръцки като чужд в България, както и други теми, имащи отношение към превода, езика на българската публицистика, чуждите езици като един от приоритетите на образованието през ХХI в. и др. Подборът е направен от техния автор – проф. д-р Стойна Пороманска. Тъй като са извън тематиката му, в сборника не са включени множеството публикации на проф. Пороманска, свързани с новогръцките диалекти в България, базирани на експедиции, осъществени с помощта на колеги и студенти от СУ „Св. Кл. Охридски“, ПУ „Паисий Хилендарски“ и ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Тематичното многообразие на поместените работи разкрива разностранните научни интереси на автора в лингвистичното и социолингвистичното пространство. Сборникът е отговор на непрекъснато растящия интерес към изучаването на новогръцки език в България, на стремежа на младите хора да опознаят своя съсед чрез неговия език.

Първото място е отредено на публикацията „Η νεοελληνική γλώσσα – συνέλευση μιας μακροχρόνιας παράδοσης“, която е показателна за дългогодишните научни занимания на Ст. Пороманска и разглежда историята и развитието на гръцкия език през вековете, като се разкриват историческите първопричини на всички онези езикови явления, които са теми на останалите статии в сборника. Систематизираният преглед

на събития, факти и имена представя в хронологически ред дългия процес на изграждането на съвременния гръцки език, преминал през противопоставяния и идеологически сблъсъци на поколения гръцки интелектуалци. Отделя се специално място на явлението билингвизъм – *διγλωσσία*. Авторката приема термина условно, придържайки се към тезата, че „*ποτέ δεν υπήρχαν στην Ελλάδα δυο διαφορετικές γλώσσες αλλά δυο μορφές της ίδιας γλώσσας, δηλαδή, δυο γλωσσικά ιδιώματα*“². Съвременната терминология би ги определила като социодиалекти „*κοινωνικά ιδιώματα*“, които в определени периоди са се разграничавали един от друг, отразявайки по такъв начин социално-икономическата реалност и културните възгледи на обществото.

Езиковият исторически преглед започва от древността и преминава през епохата на Александър Велики, приел атическия диалект като официален език на могъщата си държава. Още в онези времена, т.нар. *κοινή* е общ език за целия народ, отбелязва големият гръцки езиковед, „бащата на гръцкото езикознание“, Г. Хадзидакис. Аристократите през VI в., желайки да се отграничат от тълпата, се обединяват около девиза „*πίσω εις την αρχαίαν αττικήν*“, изразявайки презрението си към езика на народа с определението *χυδαία γλώσσα* – груб, простоват, вулгарен език.

По-нататък публикацията проследява динамиката на историческите обществени процеси, която рефлектира в оформянето на гръцките диалекти. През XII в. се появяват в ръкопис образци на гръцкото народно поетическо творчество. Книжовният език (*η λόγια γλώσσα*), се запазва архаичен и непроменен, почиващ върху граматическите и речевите конструкции на старогръцкия. Той е основен инструмент и официален език за църквата и държавната администрация на Византия.

През епохата на Османското владичество се създават подходящи условия за развитие на устната традиция, появяват се жития на светци и поучителни четива именно на говоримия гръцки език. В робските години, при отсъствието на образователна система, единствено устната народна традиция отразява езиковите промени и закрепва позициите на говоримия език – *димотики*. Припомня се съставянето през XVI в. на граматиката на Николаос Софиянос „*Εισαγωγή εις την Γραμματικήν*“, издадена чак в 1870 г.

С разрастването на градовете и стабилизирането на живота в тях се увеличава значително и броят на училищата, в които стремежът е

обучението да се води на живия говорим гръцки език. Едва в последните десетилетия на XX в. живият народен език *димотики* („*δημοτική χωρίς ακρότητες*“) се превръща в официален език на гръцката държава.

Пряк резултат от вековното бурно съжителство между *димотики* и *катаревуса* е многопластовото обогатяване на гръцкия разговорен език и стилового разнообразие на съвременния гръцки език, което представлява голямо предизвикателство за тези, които го изучават.

Останалите публикации в сборника могат да се разгледат в няколко направления:

I. Новогръцкият език в България и мястото му в системата на чуждоезиковото обучение.

В няколко от статиите се обръща поглед назад – към началото на чуждоезиковото обучение, когато през 1812 г. Емануил Васкидович открива първото светско училище в Свищов като елино-славянско³. Получил своето образование в гръцки училища, Васкидович подарява на новооткритото училище своята внушителна за времето си библиотека, наброяваща 800 тома, повечето от които на гръцки, като по този начин слага началото на училищните библиотеки⁴. Много преди Освобождението в светските училища се въвежда изучаването на френски, немски, руски на базата на пособията за изучаване на турски и гръцки език.

Една година след Освобождението на България от турско робство, през 1879 г. в София е открита първата класическа гимназия⁵. Нейните възпитаници полагат основите на университетското класическо образование. През 1888 г. се създава Софийският университет, а специалността Класическа филология през 1921 г. е една от първите филологически специалности в това първо висше учебно заведение в България. Водещи преподаватели в нея са професорите Ал. Балабанов, В. Бешевлиев, Д. Дечев, Вл. Георгиев и др., които поощряват и насочват интереса на студентите както към Древна Елада и античната култура, така и към Нова Гърция и нейния културен живот.

В публикацииите се засяга въпросът за методическите похвати при преподаването на новогръцки език на българи. Третира се въпросът за междинния език – *interlanguage* (по Л. Селинкър) – езиково явление, предполагащо изключително интересни анализи и изводи от преподавателската практика⁶. Авторката се спира на основните морфосинтактични

различия между български и новогръцки език, без претенции за изчерпателност, като за база на анализа използва корпус от грешки. В този смисъл се засяга и темата за езиковата интерференция в нейните разновидности на родноезиков и вътрешноезиков пренос на семантично равнище. Наблюденията показват нарастване на интерферентните грешки от семантичен тип в напредналия етап от обучението при възрастни. За това безспорно основна роля играе полисемията, характеризираща всички съвременни развити езици, в това число и съвременния български и новогръцки⁷. Стига се до извода за „системната и продължителна работа върху валентността на основните лексикални подсистеми – съществителните и глаголите, която трябва да се активизира постепенно, но особено интензивно в напредналия етап на обучение“⁸.

В статията „Учебна и неучебна комуникация“ се припомня същността на комуникативния акт като осъзнато, мотивирано и активно речево общуване, отличаващо се с информативност и съдържателност. Изтъкват се приликите и разликите между учебната и неучебната комуникация. Като предпоставка в усвояването на устната реч и писмените навици се подчертава необходимостта от психологическа ориентация на субекта на общуването в процеса на чуждоезиковото обучение. Методическото понятие *речева ситуация* е твърде дискуссионно. Принципът на ситуативното обучение обаче се използва както при естествената, реална за обучаемите ситуация, така и при учебно-речевата⁹. Учебно-речевата ситуация, макар и изкуствена, при подходяща стимулация постига своите цели и въздействие. Авторката подчертава, че голямата цел на чуждоезиковото обучение е да доближи учебната до реалната комуникация. Този ред на мисли е илюстрация към схващането на Костомаров и Митрофанова, че „... без комуникативност няма съвременна методика.“¹⁰. Налага се изводът за създаване на „специална система (комплекс) от ситуативни упражнения, различни по степен на трудност към всеки етап на чуждоезиковото обучение.

В „Принципи при подбора на лексическия минимум“ се припомня нуждата от съставянето на различни минимума. Тази дейност се подчинява на основни принципи на подбор, застъпени от Рахманов, Костомаров, Марков. Приемайки становището им, Ст. Пороманска набляга върху необходимостта от „отчитането на връзката на изучаваната лексика с изучаваната граматика“¹¹. Иначе казано, лексикалният и граматическият

минимум са взаимно свързани, част от едно цяло и е невъзможно да съществуват един без друг. Подборът на ЛМ (лексикалния минимум) е според неговата целесъобразност, възрастовата група на обучаемите, продължителността на обучението, специализираните курсове. Лексикалната честотност в различните ѝ характеристики е съществен фактор в съставянето на ЛМ, защото той може да се прояви и експлоатира пълноценно само при участието на всички останали езикови единици, необходими за продуциране на градивни елементи на речта. В този смисъл е и статията „Η θέση του ελάχιστου λεξιλογίου στην εκμάθηση της ΝΕ“, в която се обосновава нуждата от актуален речник в езиковото обучение, служещ за основен коректив. В същото време в него се отразяват и съвременното състояние на езика и езиковите употреби. С други думи, актуалният речник означава актуално, модерно обучение, чрез актуални текстове. В своята практика проф. Пороманска работи интензивно за усвояване на терминологични минимуми и преподаването на научен и специализиран текст както на филолози, така и на не-филолози.

На този многоаспектен методически проблем са посветени публикациите „Научният текст в български и новогръцки – особености и проблеми на обучението“ и „Относно специалния текст и въвеждането му в чуждоезиковото обучение“. Работата върху специализирани текстове е свързана с въвеждане и натрупване на термини, което е ефективно в по-напреднал и завършващ етап от обучението по чужд език. В първата работа се споделя схващането, че „като основа на профилираното обучение на специалисти не-филолози трябва да служи общонаучният текст“¹². Постепенното въвеждане на специализираната лексика е уместно да се осъществява чрез тематични помагала. Особено силно е въздействието на заглавието на всеки урок, което поднася синтезирано основната тема на четивото и това обосновава присъствието на специална лексика в него. За този тип специализирано езиково обучение е добре да се използват оригинални текстове, за да се възприемат „езиковите явления в тяхната функционална зависимост“¹³.

Съпоставителният анализ в изследването „Научният текст в български и новогръцки – особености и проблеми на обучението“ е върху български и гръцки текстове със социологическа тематика, поради близостта с общонаучната терминология. Морфологичният анализ е върху глаголните категории *време, залог, вид, лице, число*. Езиковият и статис-

тическият анализ на 3500 български и 4000 гръцки словоформи обосновава мнението за „силните тенденции към номинализиране на съвременните развити езици“, в резултат от активното терминообразуване¹⁴.

Установява се, че аористните форми в гръцкия език преобладават спрямо тези в българския. В темпоралната система доминира употребата на сегашно време за изразяване на установени, повторителни действия, но употребата на сегашно историческо време е по-изявена в български език.

Страдателно-причастните конструкции са по-чести в българската езикова употреба, докато в гръцки преобладават възвратно-страдателните глаголи. Обяснението намираме във функционалните особености на гръцките глаголни категории *залог* и *диатеза* и особено със семантичната натовареност на втората.

По отношение на *вида* – една силно дискуссионна тема в гръцката граматика, се подчертава проявата на видовото значение на глагола чрез глаголната основа – в опозицията многократност–еднократност.

Наблюденията си върху терминологията Ст. Пороманска излага и в публикацията „Η αναβίωση του αρκαδικού ιδεώδους με τα μέσα της ΝΕ (σχετικά με τους όρους της οικολογίας)“¹⁵.

Особен интерес представляват статиите за днешната ситуация на обучение по новогръцки език в България.

Под научното ръководство на проф. Пороманска през учебната 1992–1993 г. в СУ „Св. Климент Охридски“ се открива специалността *Новогръцка филология*. Сред всичките 19 филологически специалности тя е на едно от първите места по предпочитание от кандидат-студентите наред с екзотичните скандинавистика, арабска, китайска и японска филология¹⁶. Ежегодно броят на първокурсниците се движи между 20 и 25. Най-изявените биват удостоявани със стипендии за специализации в гръцки университети по линията на двустранните културни спогодби между България и Гърция, в рамките на доброто сътрудничество с университетите в Атина, Солун и Янина, както и по програми на Европейския съюз.

Курсът на обучение по новогръцки език в специалност *Новогръцка филология* на СУ предвижда 1500 учебни часа за практическото усвояване на езика, както и обучение по останалите дисциплини по учебната програма като старогръцки език, византийски език, езикознание, старогръцка култура и литература, византийска култура и литература,

новогръцка литература, история на Стара Гърция, цивилизация, теория на превода и др.

Обучението на студентите се извършва по съвременна методика и чрез аудио-визуална техника. Проф. Пороманска е събрала дългогодишния си педагогически и преподавателски опит в учебната система „Μια ολοκληρωμένη μέθοδος διδασκαλίας της ΝΕ για βουλγαροφώνους“, състояща се от двата тома – „Τα νέα ελληνικά για αρχάριους“¹⁷ и „Τα νέα ελληνικά για προχωρημένους. Ελληνοβουλγαρικά παράλληλα κείμενα“¹⁸. Тя се опира на основните лингвистични постановки за положителния родноезиков пренос и контрастивни упражнения за затвърдяване на материала. Лексикалните теми към първия том са от ежедневно общуване и са поднесени под формата на диалози, наративни текстове, научно-популярна информация. Вторият том се състои от две части – 10 теми в публицистичен стил, отнасящи се до обществено-политически, икономико-социални и културни проблеми и актуалните тенденции в развитието им. Целта е граматическият и лексикален обем от първоначалния етап на обучение да се разшири семантично чрез натрупване на нов богат лексикален фонд. Във втория том студентите имат възможност да се запознаят с автентични гръцки публицистични текстове, паралелно с които са подадени оригинални статии на сходна тематика на български език. Благодарение на всичко това обучаемите лесно усвояват съвременните реалии и тяхната езикова реализация.

Изключително ценна придобивка за самостоятелните и целенасочени занимания на студентите е богатата на гръцки заглавия библиотека „Κ. Καυαφίς“, обслужваща специалността Новогръцка филология, плод на неуморните усилия на Ст. Пороманска. Тя е основана с любезната финансова подкрепа на фондация „Αλ. Ονάσις“ и е достъпна за всички, желаещи да влязат в съприкосновение с образците на гръцката литература.

От 1960 г. функционира лекторат по новогръцки език към Софийския университет, в който участват не само студенти. *Новогръцки език и литература* като втора специалност е открита през 1975 г. и е предназначена за студентите хуманитаристи от различните факултети. Новогръцки език се преподава и в специалността *Балканистика* на СУ.

През учебната 2006–2007 г. в Историческия факултет на СУ беше открита специалността *Минало и съвремие на Югоизточна Европа*, чиято програма включва изучаването на съвременен гръцки език.

На територията на Софийския университет курсове за обучение по новогръцки език се провеждат целогодишно в Департамента за езиково обучение (ДЕО), бивш ИЧС, където проф. Пороманска е преподавала новогръцки език на българи, както и български език на студенти, говорещи гръцки. Нейни ученици са и някои от преподавателите на ДЕО, които днес работят успоредно с двата балкански езика в рамките на учебните програми на Департамента. Преподаването на гръцки език в ДЕО – ИЧС започва през 1988 г. с активното участие на самата Ст. Пороманска¹⁹. В интензивните и редовните програми за обучение с продължителност от 1 до 3 месеца се включват не-филолози, студенти, специалисти с висше образование, голяма част от които са служители в смесени гръцко-български фирми, банки, обединения.

От 2001 г. ДЕО към СУ е официален изпитен център за България за даване на ниво на владеене на гръцки език. Ежегодните изпитни сесии се провеждат под егидата на „Център за гръцки език“ (КЕГ) – Солун, и се удостоверяват с престижно свидетелство, издадено от Министерството на просветата и вероизповеданията на Република Гърция.

Публикациите на проф. Пороманска върху организацията на обучението по новогръцки език в България не отминават и останалите висши училища в страната²⁰. Учебните програмите във Великотърновския и Пловдивския университет са създадени с методическата помощ на Ст. Пороманска. През 1991–1992 г. във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ се открива специалността *Приложна лингвистика*. Също така съществува и програма по *Балканистика*. В сътрудничество с ИЧС (ДЕО) през 1994–1995 г. към „Нов български университет“ се открива 4-годишна програма *Новогръцки език и мениджмънт*, чийто научен ръководител е отново проф. Пороманска. Най-новите специалности, рожба на нейните усилия, са *Български и новогръцки език* и *Балканистика* в Пловдивския университет, където обучението започна през 2002 г., а някои от първите му възпитаници вече и преподават там.

Гръцки език се изучава вече 13 години в специалност *Приложна лингвистика* на „Югозападния университет“ в Благоевград²¹.

В системата на средното образование се наблюдава подчертан интерес към изучаването на гръцки език. Горепосочените публикации във връзка с това ни дават сведения и за училищата в България, в които новогръцкият език е предмет от общообразователния училищен план

за цял курс на обучение, чиито програми също са одобрени от Ст. Пороманска.

На територията на София това са 12-то СОУ, в което от 2000 г. е въведен пълен курс по изучаване на гръцки език, и Балканският колеж, където програмата по новогръцки език и култура включва 1000 учебни часа.

В Националната гимназия за древни езици и култура – София, където основно се преподават старогръцки и латински, обучението по новогръцки език е факултативно.

В Априловската гимназия в Габрово от 2003 г. също е въведено изучаване на новогръцки език. От 1995 г. езикът на съседна Гърция е един от основните предмети в средното училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Пловдив.

Списъкът на учебните центрове, в които се преподава гръцки език непрекъснато се разширява, без тук да включваме многобройните езикови школи и курсове.

II. Преподаване на български език като чужд

Статиите, третиращи този проблем, са базирани изключително на преподавателската практика на проф. Пороманска в работата ѝ с гръцки студенти, изучавали български език главно в ИЧС. В публикациите *„Българският език като чужд през погледа на чуждестранните студенти“*²² и *„Σημσιολογικές διαστάσεις μερικών επικοινωνιακών καταστάσεων κατά την εκμάθηση της νέας ελληνικής (ΝΕ)“*²³ авторката е използвала анкетата, като метод за провеждане на научно изследване. И двете анкети са направени сред кипърски и гръцки студенти през и след първата година на интензивно обучение в ИЧС (днес Департамент за езиково обучение към Софийския университет).

Отговорите на 83 гръцки студенти от първата анкета са върху 12 въпроса и засягат затрудненията на гръцкоговорещите в ежедневните им контакти на български език, трудностите в учебния процес, езиковата практика. Изводите от изследването кореспондират с проблема за интензификацията на учебния процес и усъвършенстването на методиката на преподаване на български език като чужд.

Много интересна е и втората анкета, където вниманието е насочено към употребата на умалителните имена в гръцкия език в диалогичната реч, т.е. речевия етикет. Това изследване има и социолингвистичен

характер. То разкрива една изключително характерна черта в начина на общуване на носителите на съвременния гръцки език между най-близки родственици: деца – родители – роднини – приятели. Междоличностните отношения се експлицират в обръщения, умалителните съществителни собствени и нарицателни, както и прилагателни имена. Всички те изразяват нежност, преданост, ласка, обич, гордост, окуражаване, надежда. Почти винаги имената представляват устойчиви словосъчетания, елемент от които е притежателното местоимение *мих*. Нерядко преводът им е неуместен, поради отсъствието на съответен тип речеви комуникативен стимул в българския език. Смисълът и емоционалното им въздействие могат да се схванат от чужденеца единствено и само в контекста на гръцката диалогична практика. Напр. *μάτια μου, αγάπη μου, κορίτσάκι μου, μικρούλα μου, ψυχούλα μου, καρδούλα μου, γλυκιά μου, παιδάκι μου, πουλάκι μου* и т.н.

III. Мястото на превода, преводните еквиваленти и заемките от чужд език.

Известно е, че осъществяването на превода, макар и да се подчинява на определени принципи и норми, не е просто теория. Преводачът е призван да направи максимално точен подбор на изразните средства, за да се предаде и внуши авторовата идея и общия дух на творбата. Преводът е изкуство. За преводача той е свързан с изключително богата лингвострановедска подготовка, с познаване на дълбоките пластовете на езика, както и на съвременните тенденции в междуетническото общуване. Първата публикация от това направление е „Ο Ρήγας σε βουλγαρική μετάφραση“²⁴. Ригас Фереос не е добре известен на широката аудитория в България с литературното си творчество. Както е споменато в доклада, българският читател се запознава с него едва през 1960 г. чрез превода на големия интелектуалец, поет и преводач Стефан Гечев в „Антология на новата гръцка поезия“²⁵, издание на Съюза на българските писатели.

Възприел идеите на Френската революция, Ригас Фереос е не само пламенен защитник на човешкото право на свобода, той е народен будител, който открито призовава към революция за отхвърляне на омразното отоманско робство: „*та робството горчиво да рухне изведнъж*“. Авторката прави сполучлива аналогия с живота и дейността на българските народни будители и националреволюционери. Професио-

нален революционер, хуманист, просветител, миролюбец, борец за свобода на всички поробени – Ригас зове:

*Βούλγαροι και Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί,
αράπηδες και άσπροι, με μια κοινή ορμή,
για την Ελευθερίαν να ζώσωμεν σπαθί,
πως ειμασθ' αντρειωμένοι, παντού να ζακουσθή.*

*Вий, българи, албанци, арменци, вси отвед,
вий, гърци, бели, черни – да полетим напред
и саби да препашем във бран за свобода,
че храбреци сме ние – да гръмне по света.*

В статиите „Η εισχώρηση ξένων λέξεων και τα προβλήματα διδασκαλίας“²⁶, „Die Fremdwörter in der Neugriechischen Sprache“²⁷ и „Относно преводния еквивалент *космическа совалка*“²⁸ се изразява категорично отношение към едно динамично, неконтролируемо по размери и всеобхватно явление – заемките на чужди думи. Знаем, че речниковият състав на всички съвременни езици разполага с гръцки заемки, навлезли в процеса на общокултурния обмен между народите. Във връзка с развитието на високите технологии и общата глобализация пътищата за проникване на чужди думи са все по-многобройни и разнородни. Доколко една дума е чужда, проблемът за нейното популяризиране и същевременно въпросите за опазване на чистотата на езика са в сферата на занимание на лингвисти, психолози, журналисти. Ст. Пороманска стига до извода, че чуждите думи по-слабо проникват в новогръцкия език, като изключение прави спортната терминология, където се наблюдава масово нахлуване на чуждици, дори в заглавията на спортните вестници, напр. GOAL, SPORT DAY, както и в сферата на модата, туризма, рекламата, напр. *σόου* (show), *κάμπινγκ* (camping), за да се стигне до гърцизираното *φαστφουντάδικο* (fast food).

Взаимното проникване на съвременните технологии и икономическата интеграция се отразяват и в съвременния речник на гърка. Положителен обаче е стремежът да се употребяват неологизми, създадени по гръцки словообразователен модел като Η/Υ ηλεκτρονικός υπολογιστής (computer), δικαιόχρηση (franchising), διαστημικό λεωφορείο (space shuttle) *космическа совалка*.

Твърдото становище на Ст. Пороманска е, че бъдещите филолози и особено тези, които ще се насочат към превода, трябва да познават тези особености на изучавания от тях език, да придобият умения за превод на стилового разнообразие и търсене на съответните еквиваленти на езика, на който превеждат.

Вероятно това кара проф. Пороманска да наблюдава и българските средства за масова информация като излага наблюденията си в статията „Българската публицистика и разговорната реч“²⁹ на базата на анкета, проведена във възрастови групи от 17 до 50 години. Анкетираните са на мнение, че трябва да се използва богатата природа на българското слово и да се уважава достойнството на читателя.

С разнообразната си тематика сборникът с публикации на проф. д-р Стойна Пороманска представлява безспорен принос в теорията и практиката на чуждоезиковото обучение в България и по-конкретно на преподаването на новогръцки език. Това издание е ценно помагало за всички, които се занимават професионално с езика на нашата южна съседка.

БЕЛЕЖКИ

¹ Пороманска, Ст. Новогръцкият език в България. Теория и практика. (Η ΝΕ γλώσσα στη Βουλγαρία. Θεωρητική και πρακτική προσέγγιση.). В. Търново: Ровита, 2007. 196 с.

² Пак там, с. 3.

³ Пак там, с. 136 – „Οι νεοελληνικές σπουδές στη Βουλγαρία“.

⁴ Пак там, с. 151 – „Η ΝΕ Γλώσσα στα Πανεπιστήμια της Βουλγαρίας“.

⁵ Пак там, с. 140 – „Η ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Βουλγαρία και η θέση της ΝΕ“.

⁶ Пак там, с. 77 – „Η νεοελληνική γλώσσα ως ξένη γλώσσα στη Βουλγαρία – μερικά χαρακτηριστικά της ενδιάμεσης γλώσσας (interlanguage) των Βουλγάρων σπουδαστών“ и с. 97 – „Относно междинния език на гръцките студенти, изучаващи български език в ИЧС“.

⁷ Пак там, с. 176.

⁸ Пак там, с. 179.

⁹ Пак там, с. 31 – „Ситуативните упражнения при развитието на устна реч“.

¹⁰ Пак там, с. 68.

¹¹ Пак там, с. 38.

¹² Пак там, с. 47.

¹³ Пак там, с. 48.

¹⁴ Пак там, с. 27.

¹⁵ Пак там, с. 8.

¹⁶ Пак там, с. 129 – „Чуждите езици – един от приоритетите на образованието през ХХІ век“.

¹⁷ **Пороманска, Ст.** Та νέα ελληνικά για αρχάριους. В. Търново: Ровита, 2002. 384 с.

¹⁸ **Пороманска, Ст.** Та νέα ελληνικά για προχωρημένους. Ελληνοβουλγαρικά παράλληλα κείμενα. В. Търново: Ровита, 2000. 416 с.

¹⁹ **Пороманска, Ст.** Новогръцкият език..., с. 136 – „Οι νεοελληνικές σπουδές στη Βουλγαρία“.

²⁰ Пак там, с. 151 – „Η ΝΕ Γλώσσα στα πανεπιστήμια της Βουλγαρίας“.

²¹ Пак там, с. 140 – „Η ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Βουλγαρία και η θέση της ΝΕ“.

²² Пак там, с. 89.

²³ Пак там, с. 100.

²⁴ Пак там, с. 50.

²⁵ **Антология на новата гръцка поезия.** Т. 1-2. Ред. кол. С. Гечев, Б. Божилов, С. Ахилеас. София: Български писател, 1960, 1960. 446 с.; 500 с.

²⁶ **Пороманска, Ст.** Новогръцкият език..., с. 187.

²⁷ Пак там, с. 57.

²⁸ Пак там, с. 85.

²⁹ Пак там, с. 168.